

Pécsi Ítéltábla

Az ügy száma: Mf.I.30.036/2021/12. szám

A felperes:

felperes1 (cím1)

A felperes képviselője:

Ügyvédi Iroda (ügyintéző: ügyvéd1, cím2)

Az alperes:

alperes1 (cím3.)

Az alperes képviselője:

ügyvéd2 (cím4)

A fellebbezési kérelmet előterjesztő fél:

felperes 25. sorszám alatt

alperes 23. és 26. sorszámok alatt

A per tárgya:

elmaradt munkabér megfizetése

Az elsőfokú bíróság:

Pécsi Törvényszék

A fellebbezéssel támadott határozat száma:

1.M.70.009/2020/21. számú kiegészített ítélet

Í t é l e t

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja, és az alperest elmaradt munkabér címén terhelő marasztalás összegét 3.724.650 (hárommillió-hétszázhuszonnégyezer-hatszázötven) forintra felemeli.

A keresetet az ezen felüli részében tekinti elutasítottnak.

A felperesnek az alperes javára történő elsőfokú perköltségben való marasztalását mellőzi.

Az alperest a magyar állam javára terhelő feljegyzett elsőfokú eljárási illeték összegét 237.150 (kettőszázharminchétezer-egyszázötven) forintra felemeli.

Mind az elsőfokú, mind a másodfokú eljárásban felmerült perköltségét mindkét fél maga viseli.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg a magyar állam javára - az illetékes állami adóhatóság felhívására - 316.200 (háromszáztizenhatezer-kettőszáz) forint feljegyzett fellebbezési eljárási illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

- [1] Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint a felperes 2013. szeptember 11. napjától 2018. március 28. napjáig állt munkaviszonyban az alperes munkáltatónál idősgondozó munkakörben. Megállapodásuk szerint 4 hetes váltásokban Németországban végzett idősgondozói tevékenységet egymást követően három családnál. Az eredeti írásbeli, de fel nem lelt munkaszerződéshez képest a munkaszerződés-módosítások értelmében 2015. január 1. napjától a személyi alapbére 91.500 forint/hóra, kiküldetési bére 9,4 euró/órára, 2016. január 1. napjától kezdődően a személyi alapbére 96.750 forint/hóra és a kiküldetési bére 9,75 euró/órára változott. Az írásba foglalt munkáltatói tájékoztatás értelmében a felperes napi munkaideje 6 óra volt; 4 havi munkaidő-keretben januártól áprilisig, májustól augusztusig, szeptembertől decemberig tartó időszakokban, kötetlen munkarendben dolgozott. A munkáltató képviselője konkrét utasításokkal nem látta el a munkavégzés tekintetében, és nem tartózkodott a munkavégzés helyszínén, de ténylegesen a gondozott igényeihez, szükségleteihez igazodtak az ellátandó feladatok. Az alperes szállította a felperest oda és vissza. A felperesre vonatkozó munkaidő-nyilvántartást nem vezetett. Az írásba foglalt munkaszerződés-módosításokkal szemben az alperes kezdetben minden külföldön töltött napra nettó 38 eurót, 2015. évtől pedig napi nettó 40 euró munkabért fizetett, forintban bért egyáltalán nem teljesített a részére.
- [2] A felperes keresetében a 2015. szeptember 1-től 2017. december 31-ig tartó időszakra rendkívüli munkavégzés címén 4.070.952 forint, míg 2015. novemberétől 2018. novemberig 3.833.250 forint személyi alapbér megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Előadása szerint az időseket úgy gondozta saját lakásukban, hogy ő is velük lakott, ez lényegében 24 órás felügyeletet jelentett, minimum napi 10 óra effektív munkavégzéssel. Így a napi 6 óra munkaidőnél lényegesen többet dolgozott, de rendkívüli munkaidőre járó bért és bérpótlékot nem fizetett részére az alperes, mint ahogy az írásba foglalt szerződés-módosításokban feltüntetett személyi alapbért sem.
- [3] Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Álláspontja szerint a felperes napi munkaideje kötetlen volt, és a tényleges munkavégzés a napi átlag 6 órát nem haladta meg. A szóbeli megállapodásuk alapján nettó 38, illetve később 40 eurót kifizetett részére a külföldön töltött napokra, amely bér mindent magában foglalt. A személyi alapbér forintban csupán azért került feltüntetésre a szerződésekben, mert az képezte a Magyarországon fizetett nyugdíj- és egészségbiztosítási járulék alapját. Ápolási tevékenységet végeznie nem kellett, mert azt a helyi diakónus szolgálat látta el. Állította, hogy a második munkavégzési helyen végzett többletmunkáért 1.000 euró ellenértéket fizetett a felperes részére a család. Emellett mindhárom munkavégzési helyen jellemző volt, hogy a hétvégére a család vette át a gondozói feladatokat.
- [4] Az elsőfokú bíróság a felperes keresetét részben találta alaposnak, és 879.720 forint elmarad munkabér megfizetésére kötelezte az alperest a 2015. szeptembertől 2016. áprilisig tartó időszakra vonatkozóan; ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 313.196 forint perköltséget, valamint az 1.M.70.009/2020/24. számú kiegészítő ítéletével kötelezte az alperest, hogy fizessen meg az állam javára, külön felhívásra, 52.780 forint le nem rótt elsőfokú eljárási illetéket. Ítéletének jogi indokolásában kifejtette, hogy a felperes munkarendje valójában nem volt kötetlen a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) 96. § (2) bekezdése szerint, hiszen a felperes a munkaidejét, munkaköri feladatait nem tudta maga beosztani, mert az

aktuálisan gondozott idős igényei és szükségletei határozták meg a tevékenységét. Azt viszont, hogy a napi munkavégzése meghaladta a 6 órát, megítélése szerint csupán a 2015. szeptembertől 2016. áprilisig tartó időszakra tudta bizonyítani a felperes. Ekkor egy idős, demenciában szenvedő férfit ápolt, akinek a gondozása jelentős munkaráfordítást igényelt, mind nappal, mind éjszaka folyamatosan foglalkoznia kellett vele. Ezért a legalább napi 10 óra tényleges munkavégzést elfogadta az elsőfokú bíróság, a felperes összezszerű kimutatásával együtt, tanúl váltótárs tanú vallomására is figyelemmel. A második munkavégzési helyre tanúbizonyítást nem ajánlott fel a felperes, míg a harmadik munkavégzési hellyel kapcsolatban Név gondozó vallomása alapján arra a következtetésre jutott, hogy a családtagok déltől besegítettek az idős személy gondozásába. Így e két munkavégzés a napi 6 órát nem haladta meg, amellet, hogy a konkrét időszakot sem jelölte meg a felperes.

- [5] Az elmaradt alapbér iránti igényt azért nem látta alaposnak az elsőfokú bíróság, mert a felek az Mt. 58. §-a szerint közös megegyezéssel módosították a munkaszerződést, amely ugyan nem került írásba foglalásra az Mt. 22. § (3) bekezdésében foglaltak ellenére, de ugyanezen jogszabályhely (4) bekezdése értelmében az érvénytelenség jogkövetkezményei nem alkalmazhatók, mivel a módosítás a felek egyező akaratából teljesezésbe ment a felperes személyes előadásából kiindulva. A meghallgatott tanúk megerősítették: a munkáltatónál általános gyakorlat volt, hogy kizárólag euróban kaptak díjazást, és kizárólag a külföldi munkavégzési napokra. Ebből következően azt állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a személyi alapbér mindössze a magyarországi járulékfizetés alapját képezte. Figyelemmel volt továbbá arra a körülményre is, hogy a felperes a munkavégzése során nem kifogásolta a forintbér kifizetésének elmaradását.
- [6] Az elsőfokú bíróság az alperesnek az érdemi tárgyalási szakban megtett azt a nyilatkozatát, hogy álláspontja szerint a felek jogvitájában alkalmazandó jog a német munkajog, ellenkérelem-változtatásának tekintette, és I.M.70.009/2020/14. sz. végzésében visszautasította.
- [7] Az elsőfokú ítélettel szemben mind a felperes, mind az alperes fellebbezést terjesztett elő.
- [8] A felperes fellebbezésében az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatását és kereseti kérelmének maradéktalan teljesítését kérte. Megsértett jogszabályhelyként az Mt. 42. § (2) bekezdés b) pontjára, a 146. § (1) bekezdésére és a (3) bekezdés a) pontjára, a 139. § (1) bekezdésére, a 143. § (1) bekezdésére és a (2) bekezdés b) pontjára, valamint a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 279. § (1) bekezdésére hivatkozott. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a bizonyítás eredményét okszerűtlenül mérlegelte, a tényállást tévesen, illetőleg iratellenesen állapította meg, és abból téves jogi következtetést vont le. Ezért kérte a tényállás módosítását és a helyes jogi következtetés levonását. Sérelmezte, hogy az alperes nem csatolta a munkaszerződést, így annak tartalma feltáratlan maradt. Nem vezette továbbá az alperes az Mt. 134. §-a szerinti munkaidő- és szabadságnylvántartást a jogszabályi kötelezettsége ellenére; ennek elmaradása pedig az alperes terhére esik.
- [9] Megismételte, hogy a gondozásra szoruló idős személlyel való foglalkozás, aki esetleg demens is, egész napos szolgálatot igényelt, emellet a háztartást is ellátta. Véleménye szerint munkaidőnek minősül az az idő is, amikor az idős gondozottal beszélgetni, sétálni, kártyázni, tévét néznie kellett, de azon túl sem hagyhatta magára. Mindhárom munkavégzési helyen ugyanazt a gondozási tevékenységet kellett kifejtienie, ami ugyanannyi munkaórát igényelt, mely tevékenységek nem fértek bele a napi 6 órás munkaidőbe. A munkabér elemeire és összegére pedig az írásba foglalt munkaszerződés-módosításokból és a munkáltatói tájékoztatóból lehet levonni következtetést, ezért véleménye szerint tévesen mérlegelte az elsőfokú bíróság az ő saját nyilatkozatát az okirati bizonyítékokkal szemben. A részére

kifizetett napi 38, később 40 euró sem érte el azt az összeget, amelyet az írásba foglalt munkaszerződés-módosítások tartalmaztak. A túlmunka és a személyi alapbér iránti igényét a munkaviszony nagyfokú alá-fölé rendeltségére tekintettel nem érvényesítette korábban.

- [10] Másodlagosan állította, hogy legfeljebb arra a következtetésre juthatott volna az elsőfokú bíróság, hogy a külföldi munkavégzés során az euróban megállapított órabér, az itthon tartózkodása ideje alatt pedig a forintban meghatározott havi alapbér, illetve távolléti díj járt volna részére. Előadása szerint a munkáltató rendelkezésére állt itthon is, és a munkáltató volt az, aki az itthon tartózkodásának ideje alatt a foglalkoztatási kötelezettségének nem tett eleget, amely időben köteles volt kiadni a pihenőnapokat és az éves szabadságot, amelyre viszont távolléti díj illette volna meg.
- [11] Az alperesnek a felperes fellebbezésére tett ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult, tartalma szerint. Álláspontja szerint a túlmunkavégzést a felperesnek kellett volna igazolnia. Az Mt. 6. § (4) bekezdése alapján kifejtette, hogy a felperes magatartása a jóhiszeműség és a tisztesség követelményébe ütközik. A felperes az együttműködési kötelezettségének sem tett eleget, mert nem jelezte a munkaviszony ideje alatt a túlmunkára okot adott körülményt, nem kérte a munkáltató hozzájárulását, és nem dokumentálta az igényét, annak ellenére, hogy ő napi 6 óra kötetlen munkavégzésre szerződött a megrendelő családdal. Emellett minden külföldön töltött napra megkapta az ellátmányát, akkor is, ha nem végzett munkát, így az utazás napjára is.
- [12] Az alperes fellebbezésében a kiegészített elsőfokú ítélet megváltoztatását, a kereset teljes elutasítását és a felperes első- és másodfokú perköltségben való marasztalását kérte. Megismételte azt az álláspontját, amely szerint a felperes munkarendje kötetlen volt, hiszen a diakónus szolgálat munkáját segítette csupán, azon túl szabadon rendelkezett a munkaidejével, az idős gondozott személy napirendjének ténye a munkakört nem tette kötötté. Emellett a felperes maga nyilatkozott úgy, hogy „a bácsi gyakorlatilag egész nap aludt”. A többletmunkaidő elismerése álláspontja szerint csak ellenőrzött és igazolt munkavégzés alapján történhet, viszont túlórára engedélyt nem adott, és a család sem rendelhetett el többletmunkát. Lényegében a felperes sem egész napos munkavégzésről, hanem egész napos rendelkezésre állásról nyilatkozott, önmagában azonban a munkahelyen való időtöltés nem alapozza meg a túlmunkát. Emellett a felperes a munkaviszonyának időtartama alatt a túlmunkavégzés ellentételezésének hiányát nem kifogásolta. A másodfokú bíróságtól gyakorolni kért felülbírálati jogkört a Pp. 369. § (3) bekezdés a), c), d) és e) pontjára utalással jelölte meg.
- [13] A felperes az alperes fellebbezésére benyújtott ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte. Hangsúlyozta, hogy munkarendje kötött volt, nem ő döntötte el, hogy mikor, milyen munkát végez, egyáltalán nem hagyhatta magára a gondozottat. Munkája valójában 24 órás készenlétet igényelt, amelyből napi 10 óra tényleges munkavégzés volt. A túlmunkavégzés nyilvántartásának hiánya nem az ő, hanem az alperes terhére értékelendő, mert a nyilvántartásvezetési kötelezettség őt terhelte. Az alperes által felszámított perköltséget eltúlzottnak tartotta.
- [14] A felperes fellebbezése részben alapos, az alperes fellebbezése alaptalan.
- [15] A másodfokú bíróságnak mindenekelőtt arról kellett határoznia, hogy a felek jogviszonyára mely állam joga irányadó. Az elsőfokú bíróság álláspontjával ellentétben ugyanis erre a kérdésre keresetet, illetőleg ellenkérelmet előterjeszteni nem kell, azt hivatalból kell meghatározni. A szerződéses kötelezettségekre alkalmazandó jogról szóló, az Európai Parlament és a Tanács 593/2008/EK rendelete (Róma I.) ugyanis a külföldi elemet is tartalmazó jogviszonyokban [1. cikk (1) bekezdés] akkor is kötelezően alkalmazandó, ha arra nem hivatkoznak a felek.

- [16] E rendelet 8. cikk (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy az egyéni munkaszerződésre a felek által választott jog az irányadó. Ugyanezen jogszabályhely (2) bekezdése értelmében, ha az egyéni munkaszerződésre alkalmazandó jogot a felek nem választották meg, a szerződésre azon ország joga az irányadó, ahol vagy - ennek hiányában - ahonnan a munkavállaló a szerződés teljesítéseként rendszerint a munkáját végzi. A felperes a munkáját nem vitásan kizárólag Németországban végezte, azonban a peradatok alapján megnyugtatóan megállapítható, hogy a felek a magyar jog alkalmazásában állapodtak meg. E perben ugyan nem állt rendelkezésre az eredeti munkaszerződés, azonban a 2015. január 2-án kelt és a felperes által 2015. február 16. napján átvett munkáltatói tájékoztató a munka törvénykönyvének alkalmazására utalt. A magyar jog alkalmazásában való megállapodást erősíti meg az a körülmény is, hogy az alperes Magyarországon bejegyzett cég, a felperes pedig születési helyéből következően magyar állampolgár, ezzel ellentétes adat nem merült fel a perben. Helyesen járt el ezért az elsőfokú bíróság, amikor a perbeli jogvitát a magyar jog, nevezetesen az Mt. rendelkezései alapján bírálta el.
- [17] A másodfokú bíróság ezt követően a felek által kötött megállapodás tartalmát értelmezte, hiszen ez határozza meg a felek jogait és kötelezettségeit, ezen alapul a munkabér összege, pénzneme, a munkaidő mennyisége, az esetleges túlmunka, illetőleg ebből számítható ki az esetlegesen elmaradt munkabér is.
- [18] A felperes idősgondozó munkakörben dolgozott az alperes alkalmazásában 2013. szeptember 11-étől kezdődően. Eredeti bérezésére írásbeli bizonyíték nem áll rendelkezésre, a 2015. január 2-án kelt munkaszerződés-módosítás szerint azonban a személyi alapbére 2015. január 1-jétől 91.500 forint/hóra, a kiküldetési bére 9,4 euró/órára, a 2016. január 4-én kelt munkaszerződés-módosítás alapján pedig 2016. január 1-jétől a személyi alapbére 96.750 forint/hóra, kiküldetési bére 9,75 euró/órára emelkedett. A munkáltató a munkáltatói tájékoztatással napi 6 óra munkavégzést rendelt el 4 havi munkaidő-keretben januártól ápriliséig, májustól augusztusig és szeptembertől decemberig terjedően, kötetlen munkarendben azzal, hogy a heti két pihenőnap összevontan is kiadható. A munkabérrel összefüggésben a tájékoztató annyit tartalmazott, hogy azt forintban kell megállapítani, de a dolgozó és a munkáltató megállapodása szerint forintban vagy euróban kell kifizetni.
- [19] A fentiekkel ellentétben a felek egyezően nyilatkoztak arról, hogy a felperes a magyarországi tartózkodására forintban alapbért egyáltalán nem kapott, ehelyett a németországi tartózkodásának minden napjára kezdetben nettó 38 euró, 2015-től pedig napi nettó 40 euró munkabérben részesült. Az volt a szóbeli megállapodás, amelyet a felperes Névl ügyvezetővel négy szemközt kötött, hogy 28 napot dolgozik Németországban, és 28 napot tartózkodik itthon, munka nélkül. A németországi munkavégzésének minden napjára járt megállapodásuk alapján nettó 38, később 40 euró munkabér, amelyet banki átutalással teljesítettek. A felperes saját nyilatkozata szerint sem volt olyan megállapodás közöttük, hogy forintbér illetné meg, a munkáltató csupán a társadalombiztosítási járulékot fizette a magyar forintbér után. Forintban bért nem is kért soha a felperes a 2013. szeptember 11-től 2018. március 28-ig fennállt munkaviszonya ideje alatt, mert tudomásul vette, hogy nettó 38, illetőleg később nettó 40 eurót fizetett a munkáltató részére naponta. A hasonló munkakörben dolgozó munkavállalóktól is azt hallotta, hogy a többiek is napi fix euróbért kapnak.
- [20] Az alperes ügyvezetőjének előadása egyezett a felperes előadásával abban a kérdésben, hogy a megállapodásuk szerint 4 hetes váltásban kellett dolgoznia, és nettó 38 euró munkabért, később nettó 40 euró munkabért fizetett minden Németországban töltött napra, amelyet a német minimálbér bruttó óradíja alapján számítottak ki. Amikor a felperes Magyarországon tartózkodott két külföldi munkavégzés között, azt az időtartamot pihenőidőnek, szabadidőnek tekintették. tanúl tanú megerősítette, hogy ő is napi 40 euró munkabért kapott, amikor idősgondozóként az alperes alkalmazásában állt. A német számfejtést előkészítő tanú2 tanú

írásbeli nyilatkozata szintén azt tartalmazta, hogy 38, illetve 40 euró napibért fizetett a munkáltató az idősgondozóknak.

- [21] Mindezen adatokat egybevetve és összességében értékelve, a Pp. 279. § (1) bekezdése szerint az a következtetés vonható le, hogy a felek megállapodása azt tartalmazta, hogy kizárólag a németországi munkavégzéssel töltött napokra napi nettó 38, a 2015., 2016. és 2017. években nettó 40 euró munkabért fizet a munkáltató a felperesnek, átlagosan napi 6 óra munkáért, 4 havi munkaidő-keret alkalmazása mellett, amelynek során átlagosan 4 hetet Németországban tölt munkával, majd 4 hetet Magyarországon pihen, ezután ismét 4 hetet Németországban dolgozik, végül 4 hetet itthon tartózkodik. Forintban alapbért egyáltalán nem kellett fizetnie a munkáltatónak.
- [22] Helytállóan fejtette ki tehát az elsőfokú bíróság, hogy az Mt. 44. és 58. §-aiból adódóan ugyan a munkaszerződést és a módosításait írásba kellett foglalni, azonban az Mt. 22. § (4) bekezdéséből következően az érvénytelenség jogkövetkezménye nem alkalmazható a perbeli esetben, mivel a felek egyező akarattal tértek el az írásba foglalt munkaszerződéstől, illetve módosításaitól, és az teljesedésbe is ment. Ezért helyesen jutott arra a következtetésre az elsőfokú bíróság, hogy a felperesnek a forint alapbér iránti igénye alaptalan, azt el kellett utasítani. Ebben a körben a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság döntésével egyetértett, ezért ebben a részében a határozatát helybenhagyta.
- [23] A túlmunkabér iránti igénnyel összefüggésben a másodfokú bíróság az alábbiakat állapította meg.
- [24] Egyező volt a felek előadása a tekintetben is, hogy a gondozási tevékenységet a gondozott konkrét igényeinek megfelelően kellett a felperesnek végeznie. A felperes személyes előadásában úgy nyilatkozott, hogy 3 különböző helyen végzett idősgondozási tevékenységet a perbeli időszakban, amelyet az alperes is elismert. Az első helyen egy idős demens férfiről kellett gondoskodnia, akinek a családja távol élt. Reggel 7 órakor kezdődött a munka a gondozott ébresztésével, pelenkacserével, reggeliztetéssel, 7-től 9-ig a diakónus szolgálat ápolási tevékenységet végzett, megfürdették a gondozottat. A felperes tartotta rendben a gondozott ruháját, naponta friss ételt főzött ebédre, heti 3 alkalommal süteményt sütött. Mivel a gondozottat a gyermekei rendszeresen látogatták, nekik is főzött. Heti két alkalommal járt terapeuta a gondozotthoz délutánonként. Amíg a gondozott aludt, mosott, főzött, takarított, bevásárolt, és gyógyszereket vásárolt. Este ismét a diakónus szolgálat látta el a gondozott körül az ápolási tevékenységet. Közlekedni a gondozott nem tudott, ágyban kellett mosdatni, ebben segédkezett. Naponta többször kellett pelenkáznia is. A napi rendelkezésre állása reggel 7-től este 10-ig tartott. Az alperes éppen azért vitatta a felperes munkavégzésének nehézségét, illetőleg állított időtartamát, mert e helyen a diakónus szolgálat egészítette ki a felperes tevékenységét. Ugyanakkor a felperes által előadottakat tanúl tanú megerősítette, aki a felperest váltotta ezen a gondozási helyen. Vallomása szerint a gondozott körül sok volt a takarítási tevékenység, és gyakran késő este vagy éjszaka is igényelte a jelenlétet, nem tudott tőle aludni sem.
- [25] A második helyen olyan súlyos volt a gondozott állapota a felperes előadása szerint, hogy két gondozó volt jelen egy időben, akik váltották egymást, mert fizikailag egy személynek ténylegesen mindig a gondozott mellett kellett lennie a magatartása miatt. Az alperes ügyvezetője a második hellyel összefüggésben úgy nyilatkozott, hogy valójában összesen napi 12 órát foglalkozott a gondozottal egy idősgondozó.
- [26] A harmadik helyen egy jobb állapotú beteget kellett gondoznia a felperesnek. Erről az alperes ügyvezetője azt adta elő, hogy azonos épületben lakott a család a felperessel és a gondozottal, különböző szinten. Délután a családtagok hazaértek, így a felperes munkája könnyebb volt. A felperes váltótársa, tanú3 tanú azt vallotta, hogy reggel felkelteni, gyógyszerezni, reggeliztetni kellett a gondozottat, a délelőtti ebédfőzéssel, mosogatással telt, délután sütött, boltba ment,

este vacsoráztatott, és megmosdatta a gondozottat, aki igényelte a sok beszélgetést. A takarítást, mosást is ő végezte, a gyógyszereket is össze kellett készítenie.

- [27] Az elvégzendő tevékenységeket hasonló tartalommal foglalta össze a tanú2 tanú által csatolt munkaköri leírás minta. E szerint a szolgáltatás kiterjedt 1. háztartásvezetésre: (napi házvezetés, bevásárlás, főzés diéta figyelembevételével, mosás, vasalás, növénygondozás, egyéb háztartási feladatok). 2. alapgondozásra: (mosdatás, fürdetéshez kapcsolódva segítségnyújtás, lefekvéshez segítségnyújtás, öltöztetés, segítség WC használatához, etetés, amennyiben szükséges, esetleges éjszakai készség, pelenkázás) 3. aktiválásra: sétálás, orvoshoz kísérés, beszélgetés). E kötelező tevékenységekkel az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás kiegészítése szükséges.
- [28] Mindezen kötelező tevékenységekből, illetőleg a tevékenységek jellegéből alappal következtetett arra az elsőfokú bíróság, hogy a felperes munkarendje kötött volt, szemben az aláírt munkáltatói tájékoztatóval: az Mt. 96. § (2) és (3) bekezdése tehát a jelen jogvitában nem alkalmazható. A felperes valójában nem maga osztotta be a munkaidejét, a gondozottakat nem hagyhatta magukra, rendelkezésre kellett állnia, a napirend szerinti tevékenységet el kellett végeznie. Csupán kisebb fokú önállósággal rendelkezett még akkor is, ha a munkáltató ténylegesen nem volt jelen, és napi utasításokkal nem látta el őt.
- [29] A következő vitás kérdés, amelyben a másodfokú bíróságnak állást kellett foglalnia, hogy a felperes tevékenysége napi 6 órába belefért-e vagy sem. A felperes állította, hogy napi 24 órás készenlétet és 10 óra effektív munkavégzést igényelt az idős gondozása azzal, hogy a harmadik helyen kevésbé súlyos állapotú gondozottat látott el. Állítását alátámasztotta tanú1 vallomása, aki szerint éjjel-nappali munkavégzést igényelt a demens beteg ellátása. A felperes második munkavégzési helyén pedig nyilvánvalóan azért volt szükség a két gondozóra egyszerre, mert folyamatos ellátást igényelt a gondozott állapota. Az alperes ügyvezetője is elismerte, hogy valójában 12 órás szolgálatot teljesítettek itt a gondozók. A harmadik gondozási hellyel összefüggésben különös nehézségre utaló peradat nem merült fel, de a felperes fenntartotta, hogy itt is napi 10 órát dolgozott ténylegesen. tanú3 tanúvallomásából szintén az a következtetés vonható le, hogy a valóban könnyebb munka is egész napos elfoglaltságot jelentett. tanú2 írásbeli nyilatkozatából pedig az derült ki, hogy a munkavállalók azért dolgozhattak maximum 6 órát írásba foglaltan, hogy a magyar biztosítási rendszerben maradhassanak.
- [30] A felperes szakértői bizonyítás elrendelését indítványozta a gondozási szükségletek felmérésére, amelyet az elsőfokú bíróság a szükségletek egyedi jellege miatt nem teljesített. Ezt a bizonyítást a másodfokú bíróság sem tartotta indokoltnak lefolytatni, mivel a munkaidő-szükséglet felmérésének értékelése a bíróság feladata, és olyan különleges szakértelmet, amivel a bíróság nem rendelkezik, nem igényelt [Pp. 300. § (1) bekezdése].
- [31] A másodfokú bíróság a fent részletezett körülményeket értékelve arra a meggyőződésre jutott, hogy a gondozás, házvezetés és a szociális kapcsolatok ápolása, mint kötelező feladatok, jellegükből adódóan kisebb-nagyobb intenzitású és hosszabb-rövidebb idejű munkavégzést, de mindenképpen folyamatos jelenlétet igényeltek. Ezért a rendelkezésre álló adatok alapján elfogadhatónak tartotta a felperes által megjelölt, a tényleges munkavégzésre kalkulált napi 10 munkaórát. Ebben a kérdésben tehát az elsőfokú bíróságtól eltérő álláspontot foglalt el.
- [32] A felek átlag napi 6 óra munkavégzésben állapodtak meg, ehhez képest a másodfokú bíróság megítélése szerint napi 10 óra munkát végzett el a felperes, így a kettő közötti különbözet díja jár a részére. A kereset 2015. novemberétől 2017. végéig, azaz december 31. napjáig terjedő időszakra vonatkozik, amikor napi nettó 40 eurót fizetett 6 órára az alperes. Ebből az következik, hogy egy óra munkadíja nettó 6,66 euró volt.

- [33] 2015. évben a harmadik 4 hónapos munkaidőkeret 2015. szeptember 1-jétől 2015. december 31-ig terjedt. A felperes nem munkálta ki, és peradat sincs rá, hogy ebben az időszakban pontosan mely napokon végzett munkát az alperes részére, de ha rendszerességet feltételezünk a 4 hetes váltásokban, akkor egész decemberben pihennie kellett. Emellett, mivel a felperes a keresetlevelét 2018. december 7. napján terjesztette elő, és az Mt. 286. § (3) bekezdése úgy rendelkezik, hogy az elévülést hivatalból kell figyelembe venni – amelyre a (4) bekezdés értelmében egyebekben a polgári jogi szabályokat kell alkalmazni –, a 2015. december 7. előtti igény elévült. Mindezek okán a 2015. december 7-től december 31-ig terjedő időszakra eső igényt a másodfokú bíróság nem találta teljesíthetőnek, szemben az elsőfokú bírósággal.
- [34] Ugyanakkor a keresetlevélben feltüntetett 2016., 2017. és 2018. évi munkanapokkal ellentétben a felek egyező nyilatkozatot tettek a Pécsi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 12.M.7/2020/5. számú jegyzőkönyvében olyan tartalommal, hogy a felperes 2016. évben 214 napot, 2017. évben 168 napot és 2018. évben 48 napot töltött Németországban, amely után napi nettó 40 euró munkabért kapott 6 órára. E tényekkel szintén szükséges kiegészíteni az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást. A fent írtak szerint viszont 2018. évre nem terjesztett elő keresetet a felperes túlmunkadíj iránt, ez nem vezethető le az általa kimunkált számításokból, ezért a Pp. 342. § (1) bekezdése által felállított korlátok között maradva, a másodfokú bíróság a 2016. január 1-től 2017. december 31-ig tartó időszakban elmaradt túlmunkabérről rendelkezhetett.
- [35] Ezt követően azt kellett vizsgálni, hogy mely napokon végzett munkát a felperes Németországban a perbeli időszakban. Mivel az Mt. 134. §-a szerinti munkaidő-nyilvántartási kötelezettség az alperest terhelte, de e kötelezettségének nem tett eleget, a másodfokú bíróság elfogadta a peres felek által évenkénti bontásban megjelölt munkanapok számát. A 4 havi időkeretre tekintettel 2016. január 1-jétől április 30-ig terjedő időszakra 2 x 28, május 1-jétől augusztus 31-ig 2 x 28, szeptember 1-jétől december 31-ig 2 x 28, azaz 6 x 28, összesen 168 napot kellett volna dolgoznia a felperesnek, amely után napi 6 munkaórát, azaz 1.008 órát kifizetett részére a munkáltató. A felek egyező nyilatkozata szerint azonban 214 napot dolgozott ebben az évben, amely a fent kifejtettek szerint napi 10 óra munkaórával számolva 2.140 munkaórát tesz ki, a különbözet 1.132 óra. 2017. január 1-jétől december 31-ig szintén 168 napot kellett dolgoznia a felperesnek, és ténylegesen ennyit is teljesített. A 168 napon a napi 10 és 6 óra közötti különbözet, azaz 168 x 4 munkaóra, vagyis 672 óra munkája maradt kifizetetlen. A kifizetetlen munkaórák számával szintén szükséges kiegészíteni az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást.
- [36] 2016. január 1-jétől 2017. december 31-ig tehát $1.132 + 672 = 1.804$ munkaórára járó munkabér megfizetésével tartozik az alperes a felperesnek. Ez 6,66 euró/óradíjjal számolva 12.015 eurót eredményez, amely 310 forinttal kalkulálva (felperes keresetében megjelölt euró/forint árfolyam) 3.724.650 forintot tesz ki. Ez az az összeg, amelyet az alperes megfizetni tartozik a felperesnek pluszban a kifizetett munkabéren felül a 2016. január 1-jétől 2017. december 31-ig tartó időszakban Németországban végzett idősgondozási tevékenységéért a megállapodásuk alapján.
- [37] A másodfokú bíróság álláspontja szerint a rendes munkaidőre járó munkabéren felül bérpótlék a munkaidő-kereten túli munkaórákra az Mt. 143. § (2) bekezdés b) pontja alapján nem jár, mert a felek ehelyett szabadidőben egyeztek meg. Megállapodásuk szerint 4 hét munkavégzés után 4 hét szabadidő járt a felperesnek, amelyet ki is adtak a részére, ennek ellenkezőjét a felperes sem állította. Figyelembe kellett venni továbbá azt is, hogy az Mt. 93. § (2) bekezdése értelmében az általános munkarend szerinti munkanapokra eső munkaszüneti napot figyelmen kívül kell hagyni a munkaidő-keretben teljesítendő munka esetén.

- [38] Az alperes állította, hogy a felperes a második munkavégzési helyén a családtól 1.000 euró plusz juttatásban részesült. Ezt a tényállítást ugyan a felperes tagadta, azonban tanú4 tanúvallomásában megerősítette. Mivel azonban a felperes az alperessel állt munkaviszonyban, a munkabér-fizetési kötelezettség az alperest terhelte, így ez a plusz juttatás a túlmunkáért járó bérbe – erre irányuló kifejezett megállapodás hiányában - nem számítható be. Megjegyzi a másodfokú bíróság, nincs arra pontos peradat, hogy ez a plusz juttatás milyen célt szolgált, illetőleg milyen okból került kifizetésre: a család hálájából ajándékként, esetleg a munkaköri kötelezettségeken felül elvégzett munkákért, vagy más okból.
- [39] A felperesnek az alperessel szemben két önálló jogcímen előterjesztett keresete volt: rendkívüli munkavégzés miatt 4.070.952 forint túlmunkadíj, továbbá személyi alapbérként 3.833.250 forint megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Az elsőfokú bíróságnak a kérelemhez kötöttség szabálya alapján e két kereseti kérelemről kellett döntenie. A felülbírálat kereteit pedig a felperesnek az a fellebbezési kérelme határozta meg a Pp. 370. §-ának (1) bekezdése alapján, amely az elsőfokú ítélet megváltoztatására és a keresete teljesítésére irányult. Ezért a másodfokú bíróság a fellebbezésnek a perbeli jogvita keretein túlmutató, ezért a perben nem releváns, a törvényes munkaidőre ki nem fizetett munkabérrel, illetve a szabadság idejére járó, a felperes állítása szerint ugyancsak elmaradt távolléti díjjal kapcsolatos tényállításait figyelmen kívül hagyta a Pp. 373. § (2) bekezdésére utalással.
- [40] Ugyancsak nem volt figyelembe vehető az alperesnek a fellebbezési ellenkérelmében felhozott, de az elsőfokú eljárás során nem hivatkozott, a jóhiszeműség és tisztesség elvével, valamint az együttműködési kötelezettséggel összefüggő érvelése, amely miatt a másodfokú bíróság a 11. sorszámú végzésével elutasította az alperes – tartalma szerinti - ellenkérelem-változtatását.
- [41] Mindezekre figyelemmel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 383. § (1) bekezdése alapján érdemében felülbírálván, a 383. § (2) bekezdése alapján részben megváltoztatta, és az alperest a felperes javára terhelő túlmunka díját 3.724.650 forintra felemelte. A kereset az ezen felüli részében nem volt teljesíthető.
- [42] E döntésből az következik, hogy a felperes mind az elsőfokú, mind a másodfokú eljárásra vonatkozóan mintegy 50 %-ban lett pernyertes, ezért mellőzte a felperes elsőfokú perköltségben való marasztalását a Pp. 83. § (2) bekezdése alapján. Szükséges volt továbbá az alperest a kiegészített ítélet alapján az állam javára terhelő elsőfokú eljárási illeték összegét felemelni, így az alperes az államnak, külön felhívásra, 237.150 forintot tartozik megfizetni a pervesztességével arányosan.
- [43] Köteles továbbá megfizetni az alperes a másodfokú eljárásban felmerült illeték fele összegét, 316.200 forintot a Pp. 83. § (2) bekezdése, a 101. § (1) bekezdése, a 102. § (1) bekezdése, valamint a polgári és a közigazgatási bírósági eljárás során meg nem fizetett illeték és állam által előlegezett költség viseléséről szóló 30/2017. (XII. 27.) IM rendelet 3. § (2) bekezdése és az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 74. § (3) bekezdése folytán. Itt utal arra a másodfokú bíróság, hogy az alperes csupán hivatkozott rá, de nem igazolta, hogy a tárgyi költségfeljegyzési jogos perben a saját fellebbezésének illetékét átutalta az állam javára. A fennmaradó illetéket a felperes munkavállalói költségkedvezményére figyelemmel az állam viseli a Pp. 525.§-a és a 102.§ (6) bekezdése értelmében.
- [44] A pernyertesség-pervesztesség közel azonos arányára tekintettel a Pp. 83. § (2) bekezdése alapján mindkét fél maga viseli az első- és másodfokú eljárásban felmerült költségeit.
- [45] A másodfokú bíróság az ítéletét a Pp. 376. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül hozta meg.

Pécs, 2021. szeptember 30.

Dr. Tolnai Ildikó s.k. a tanács elnöke, Dr. Vagyicska Petra s.k. előadó bíró, Dr. Berki Csilla
s.k. bíró